

puštene radnje trpi samo jedna stranka, a da druga stranka vuče iz nje svu korist, jer bi to dovelo do bespravnog obogaćenja koje se mora spriječiti. Takvo bespravno obogaćenje nastalo bi time što bi se jedna od stranaka služila stvarju druge stranke za privredno korišćenje, zadržavajući za sebe prihode koji se ne bi mogli ostvariti bez upotrebe te stvari. Pravednost zahtijeva da se vlasniku stvari prizna ona korist koja se uobičajeno postiže njenom privrednom upotrebom, a ovo je načelo našlo odraza i u Zakonu o iskorišćivanju poljoprivrednog zemljišta, jer je prema propisima toga zakona moguće da zemlja u vlasništvu građanske osobe bude dana u zakup, a to znači da njen vlasnik može imati koristi od toga što drugi privredno iskorišćuje njegovu zemlju.

Budući da je zakup jedan od uobičajenih načina iskorišćivanja pomorskih brodova za privredne svrhe, to je opravdano da tužitelju bude s naslova korišćenja njegovog dijela broda priznata razmjerna visina zakupnine, koja se u razdoblju obuhvaćenom tužbom plaćala za brodove tipa m/j. No kako prvostepeni sud zbog zauzetog pravnog stajališta nije ispitivao okolnosti na temelju kojih bi se visina zakupnine mogla utvrditi, valjalo je žalbu uvažiti i pobijanu presudu ukinuti, te vratiti prvostepenom sudu na ponovno raspravljenje i odlučivanje.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 18.III 1963.

Vijeće: Gebro Badovinac, dr Branko Jakaša, dr Eugen Žokalj

Prijevoz kamionom - Na međunarodni prijevoz robe, ako je mjesto ukrcaja ili predaje tereta u Jugoslaviji, primjenjuje se Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe drumom, bez obzira da li je i druga država potpisnica Konvencije - Za štetu na robi koja se prevozi u hladnjačama, vozar odgovara ako ne dokaže da je poduzeo sve potrebne mjere za očuvanje robe; ili da je postupio prema uputama koje je dobio od pošiljaoca - Izjave šofera da su uredno postupali nisu same po sebi dovoljan dokaz, ako drugi dokazi upućuju na protivan zaključak - Za naknadu štete legitimiran je primalac robe, a pošiljalac samo na temelju oesije primaoca

Tuženi "Autopromet", Rijeka, dužan je tužitelju, "Avala", iz Beograda platiti iznos od Lit. 2,122.530.-, obračunatih u dinare po obračunskom kursu na dan isplate sa 8% kamata, računajući od 4.VIII 1959. do isplate, kao i naknaditi mu parnične troškove od Din. 123.420.-, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Iz obrazloženja:

Medju strankama je nesporno da je tužitelj predao tuženom na prijevoz svježe govedje meso u komadima; - da je odnosno meso imalo biti prevezeno kamionom hladnjačom iz Beograda u Italiju; - da je tužitelj 28.VII 1959. glasom tovarnih listova izdanih od tuženoga ukrcao na kamion hladnjaču H-11468 4.091 kg govedjeg mesa, a u prikolicu H-970 4.077 kg govedjeg mesa; - da je odnosno kamion hladnjača s prikolicom istoga dana krenula na put, te da je dana 30.VII 1959. meso s prikolicom H-970 predano primaocu u mjestu Cadoneghe Grosoli Gjuliu; - da je prilikom predaje utvrđeno da je sporni dio mesa, koje se prevozilo u prikolici, pokvareno; - da je kamion hladnjača H-11468 produžio u mjesto Lentate kraj Milana, i da je predao robu primaocu Franchiniu; - da je prilikom predaje utvrđen kvar mesa.

Tužitelj tužbom za meso u prikolici traži da mu tuženi plati na ime naknade štete za pokvareno meso Lit.1,120.100.-, a za meso preveženo u kamionu hladnjači Lit.1,002.430.-, i to u dinarima po obračunskom kursu na dan isplate s kametima.

Sporno je medju strankama da li je odnosna šteta na mesu nastala krivnjom pošiljaočevom, tj. tužiteljevom, koji je sam izvršio utovar mesa, ili je šteta nastala krivnjom tuženoga kao prijevoznika zbog nedovoljnog i nepravilnog rashladjivanja mesa u hladnjačama; nadalje je sporno koja je količina mesa bila nadjena pokvarena, te koliki iznos može tužitelj tražiti u ime naknade štete, i konačno kako se ima obračunati tržišna cijena odnosnom mesu radi ustanovljenja štete.

Tuženi se u cijelosti usprotivio tužbenom zahtjevu, pa je u toku spora istakao i prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije, tvrdeći da nije on legitimiran na tužbu, nego primaoci mesa po tovarnim listovima.

Provedena je rasprava, i izvršeno dokazivanje tovarnim listovima i ostalim dokaznim sredstvima.

Nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza sud je udovoljio tužbenom zahtjevu iz ovih razloga:

Razmatrajući predmetni spor valja istaći da se na njega ima primijeniti Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe drumom, a u skladu s odredbama čl.1 Konvencije koji određuje da se na svaki ugovor za prijevoz robe koji se obavlja uz naknadu na vozilima kada se mjesto preuzimanja i mjesto opredjeljenja, kako je to određeno ugovorom, nalaze u dvjema različitim državama, od kojih je bar jedna ugovorna država, bez obzira na mjesto sjedišta i nacionalnosti stranaka. Kako se prijevoz u predmetnom slučaju vršio iz Jugoslavije u Italiju, a Jugoslavija je potpisnik Konvencije, iako to nije Italija, ima se na predmetni slučaj primijeniti Konvencija u skladu čl.1 st.1.

Razmatrajući pitanje odgovornosti tuženoga kao vozara, a nakon što je pitanje tužiteljeve legitimacije riješeno, valja istaći da se pitanje vozarove odgovornosti ima rješavati u smislu odredaba čl.17, odnosno 18. t.4 Konvencije. Iz ovih odredaba slijedi da je vozar odgovoran za potpun ili djelomičan gubitak robe, ili za oštećenje iste, koje nastupi od vremena preuzimanja robe do vremena isporuke, kao i za ma kakovo zakašnjenje u isporuci /čl.17. t.1/. Prema st.4 istog člana t.d vozar se oslobađa odgovornosti u slučaju ako gubitak ili šteta nastane uslijed posebnih rizika koji se mogu pripisati okolnosti prirode neke vrste robe koja je naročito izložena potpunom ili djelomičnom gubitku ili oštećenju naročito od loma, rdjanja, truljenja itd. Međutim, ako je prijevoz izvršen vozilom naročito opremljenim za zaštitu robe protiv djelovanja toplote, hladnoće, promjene u temperaturi itd., vozar neće imati prava da koristi pogodnosti st.4 t.d čl.17, osim ako dokaže da je preduzeo sve mjere za koje je bio obvezan da preuzme u konkretnom slučaju u pogledu izbora, održavanja i upotrebe takove opreme, i da je postupio prema svim posebnim uputama koje su mu izdane /čl.18 t.4/.

Obzirom na sporno pitanje odgovornosti za nastali kvar robe koja je prevožena kamionima hladnjačama tuženog, potrebno je prvenstveno utvrditi da li je tuženi odgovoran za nastalu štetu u skladu sa navedenim odredbama konvencije, tj. da li je tuženi u skladu odredaba t.4 čl.18 Konvencije poduzeo sve mjere da su hladnjače bile valjano održavane od početka utovara mesa do kraja putovanja, i da li se on pridržavao svih uputa koje su mu date u tom pogledu.

Iz saslušanja tuženikovih šofera, koji su vršili prijevoz sporne robe sa odnosnim hladnjačama, slijedi da su sporne hladnjače prilikom utovara mesa bile stavljene na raspolaganje tužitelju u ispravnom stanju, i da su svi uređjaji valjano i pravilno radili, što, u ostalom, među strankama nije ni sporno. Nadalje iz iskaza istih šofera slijedi da su rashladni uređjaji za čitavo vrijeme prijevoza pravilno radili, i da su aparati za pokazivanje temperature kroz čitavo vrijeme pokazivali temperaturu između +2 i +4 C, te da je njima poznato da je za prijevoz takove robe propisana odnosna temperatura.

Tuženikovi šoferi, saslušani kao svjedoci, tvrde da su uređjaji funkcionirali na prikolici, što im je potvrđeno od strane primaoca u Cadoneghe, koje se potvrda nalazi u spisima, a da je agregat na kompresoru kamiona prestao raditi neposredno po dolasku u Milano, odnosno Lentate, i to zbog pomanjkanja benzina, te da je agregat, nakon što su dobili benzin, ponovo stavljen u pogon i nastavio rad.

Iz veterinarskih potvrda, u pogledu stanja temperature i uzroka kvara, koje su izdane u mjestima primanja robe, slijedi da je do kvara robe došlo uslijed nedovoljne temperature u hlad-

njačama radi nepravilnog rada rashladnih uređjaja s jedne strane, odnosno zbog neispravnosti rashladnih uređjaja na kamionu hladnjače.

Ocjenjujući dakle pitanje ispravnosti i valjanost funkcioniranja uređjaja za hladnjene u smislu čl.18 t.4 Konvencije sud je došao do uvjerenja da tuženik nije dokazao da je preduzeo sve potrebne mjere za valjano održavanje svih uređjaja hladnjače.

Tvrđnja tuženikovih šofera, da su oni kontrolirali u toku putovanja rad rashladnih uređjaja, i da im je temperatura bila indicirana na spravama za kontrolu između +2 i +4, ne može se uvažiti kao vjerodostojnu, jer je neshvatljivo da bi bilo moguće da dodje do kvara mesa u toku transporta kada bi se stvarno temperatura održevala na visini kako to tvrde svjedoci. Uzevši u obzir i to da su svjedoci kao šoferi tuženoga osobno zainteresirani da prikažu kako su oni vodili brigu o funkcioniranju i radu odnosnih agregata, da bi eventualno opravdali svoj propust, teško je vjerovati njihovom iskazu.

Nadalje iz nalaza i mišljenja vještaka slijedi da prema stanju i ispravama koje su priložene spisu, a čiju istinitost tuženi u toku spora nije oborio, nije moglo doći do kvara mesa iz drugih uzroka, nego samo radi toga što uređjaji za rashladjivanje nisu pravilno funkcionirali.

G.B.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

KUĆA LORDOVA /House of Lords/

Presuda od 17.I 1963.

Cartledge i dr. o/a E.Jopling & Sons, Ltd.

Zastara tužbenog zahtjeva - Rok zastare počinje teći od časa kad je nastala šteta - Neodlučno je, za to da rok počinje teći, da li je tužitelj znao ili morao znati da je šteta nastupila

Radilo se o sporu u kojemu je 10 radnika /a od kojih su dva već bila umrla u vrijeme izricanja prvostepene presude/ tužilo poduzeće u kojemu su radili za naknadu štete, koja im je nastala zbog toga što su dobili pneumoconiosis uslijed udisanja čelične prašine za vrijeme rada na svojim radnim mjestima zbog neprovedenih higijensko-zaštitnih mjera. Nesporno je bilo među strankama da od 1939. do 1950. u vezi s ratnim i poratnim poteškoćama nisu bile primijenjene one higijensko-tehničke zaštitne mjere, koje bi bile spriječile udisanje štetnih čestica, a da je